

531

Președintelui Parlamentului
Republicii Moldova
doamnei Zinaida CRECEANÎ

Stimată doamnă Președinte,

Cu titlu de inițiativă legislativă din partea Adunării Populare UTA Găgăuzia înaintăm spre examinarea Parlamentului Republicii Moldova proiectul de lege pentru modificarea și completarea Codului electoral nr. 1381-XIII din 21.11.1997.

Președintele Adunării
Populare UTA Găgăuzia
V.M.Kîssa

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	531
"LB"	12 2010
Ora	

LEGE**pentru modificarea și completarea
Codului electoral nr. 1381-XIII din 21.11.1997**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. 1. – Codul electoral nr. 1381-XIII din 21.11.1997 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 451–463, art. 768 din 29.12.2017) se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 1:

după noțiunea „circumscripție electorală” se introduce o noțiune nouă „circumscripție uninominală” în următoarea redacție: „circumscripție uninominală – circumscripție electorală creată pe teritoriul UTA Găgăuzia în care se organizează și se desfășoară alegeri în condițiile sistemului majoritar”;

la poziția „concurenți electorali” după prima liniuță se introduce textul:

„– candidați la funcția de deputat în Parlament, înregistrați de consiliile electorale de circumscripție – în cazul alegerilor parlamentare în circumscripțiile uninominale create în UTA Găgăuzia;”

2. La articolul 4:

alineatul unic devine alineatul (1);

se completează articolul cu alineatul (2) în următoarea redacție:

„(2) La alegerile parlamentare, fiecare alegător din circumscripția uninominală are dreptul de a vota cu două buletine: unul pentru circumscripția națională și celălalt pentru circumscripția uninominală. Fiecare vot are putere juridică egală.”

3. Articolul 10 se completează la final cu propoziția „În cadrul alegerilor parlamentare în circumscripțiile uninominale, alegătorul are dreptul la un vot într-o circumscripție națională și la un vot într-o circumscripție uninominală.

4. La articolul 22 alineatul (1):

punctul g) se completează cu textul:

„– cu Comisia Electorală Centrală a UTA Găgăuzia pe probleme legate de alegerile deputaților în Adunarea Populară a Găgăuziei, Bașcanului Găgăuziei și de referendumurile locale, oferind asistență metodologică la desfășurarea acestora”;

litera t) după cuvintele „stabilite de prezentul cod” se completează cu textul „și asigură, în caz de necesitate, organizarea alegerilor parțiale ale deputaților în Parlament în circumscripțiile uninominale în condițiile prezentului cod;”

se completează cu litera t¹) după cum urmează:

„t¹) la propunerea Adunării Populare a Găgăuziei Parlamentul aprobă granițele circumscripțiilor uninominale.”

5. Articolul 44 alineatul (7) se completează în final cu propoziția: „În cazul alegerilor parlamentare într-o circumscripție nominală, se eliberează un certificat pentru dreptul de vot dacă noul loc de reședință se află în aceeași circumscripție uninominală.”

6. Articolul 46 alineatul (5) se modifică după cum urmează:

punctul a) după cuvintele „la alegerile în Parlament” se completează cu cuvintele „în circumscripția națională”;

punctul b) după cuvântul „candidaților” se completează cu textul „la alegerile în Parlament într-o circumscripție uninominală, precum și” și în continuare după text.

7. La articolul 47:

denumirea se va expune în următoarea redacție: „Colectarea semnăturilor pentru susținerea candidatului la funcția de deputat în Parlament într-o circumscripție uninominală, candidatului independent și pentru inițierea referendumului”;

în alineatul (1) după cuvintele „pentru susținerea” de introdus textul „candidaților la funcția de deputat în Parlament în circumscripțiile uninominale,” iar după cuvintele „În cazul” de introdus cuvintele „alegerile parlamentare în circumscripțiile uninominale,”;

alineatul (2), după cuvintele „de a colecta semnături” se completează cu textul „candidații într-o circumscripție uninominală în cazul alegerilor parlamentare,”

alineatul (3), după cuvintele „în susținerea” se completează cu textul „candidatului la funcția de deputat în Parlament într-o circumscripție uninominală,”.

8. La articolul 49:

punctul b) din alineatul (1) după cuvintele „candidatului independent” se completează cu textul „la orice alegeri, precum și candidatului la alegerile în Parlament în circumscripția uninominală”;

alineatul (2), după cuvintele „ai blocurilor electorale” se completează cu textul „candidații la alegeri în Parlament în circumscripțiile uninominale”;

se introduce un nou alineat (4¹) cu următorul conținut:

„(4¹) Candidatul la alegerile în Parlament pe o circumscripție uninominală nu poate candida simultan pe circumscripție națională în calitate de candidat independent sau pe listele partidelor sau blocurilor electorale.”

9. Articolul 50 alineatul (3) după cuvintele „în alegerile parlamentare” se completează cu textul „pe circumscripția națională”, iar cuvintele „În cazul” se înlocuiesc cu textul „În cadrul alegerilor parlamentare pe circumscripții uninominale și în cazul.”

10. La articolul 56 alineatul (2) cuvintele „La alegerile locale” se substituie cu textul „La alegerile parlamentare în circumscripții uninominale și la alegerile locale.”

11. Articolul 58 alineatul (2) litera a) după textul „cu certificatul pentru drept de vot.” se completează cu o nouă propoziție: „În cazul alegerilor parlamentare pe circumscripții uninominale vor fi recunoscute numai certificatele de vot valabile pentru circumscripția respectivă.”

12. Articolul 65 alineatul (2), după textul „cu privire la rezultatul alegerilor.” se completează cu o nouă propoziție: „În cazul alegerilor parlamentare pe circumscripții uninominale, Comisia Electorală Centrală aprobă rezultatele

totalizării voturilor pe baza proceselor-verbale cu privire la totalizarea rezultatelor alegerilor pe circumscripție, prezentate de către consiliile electorale de circumscripție.”

13. Articolul 71 alineatul (6), după cuvintele „în cazul” se completează cu textul „alegerilor parlamentare pe circumscripții uninominale și.”

14. Articolul 72 alineatul (2) după cuvintele „În cazul” se completează cu textul „alegerilor parlamentare pe circumscripții uninominale și.”

15. La articolul 75:

alineatul (5) după cuvintele „iar în cazul” se completează cu textul „alegerilor parlamentare pe circumscripții uninominale și”;

alineatul (6) după cuvintele „în cazul” se completează cu textul, alegerile parlamentare pe circumscripții uninominale și.”

16. Articolul 79 alineatul (2) va avea următorul conținut:

„(2) Alegerea Parlamentului se efectuează într-o circumscripție electorală națională, în care se aleg 96 de deputați, și în cinci circumscripții uninominale formate pe teritoriul administrativ al UTA Găgăuzia, în care se aleg 5 deputați.”

17. Articolul 80 se completează cu un nou alineat (2¹) cu următorul conținut:

„(2¹) Hotarele circumscripțiilor uninominale în cadrul alegerilor în Parlament pe teritoriul UTA Găgăuzia se aprobă de către Comisia Electorală Centrală la propunerea Adunării Populare a Găgăuziei, prezentată cu cel puțin 55 de zile înainte de efectuarea lor. Diferența numerică a alegătorilor din circumscripțiile uninominale nu va depăși cifra de 5%.”

18. Articolul 85:

alineatul (2) după sintagma „candidații independenți” se completează cu cuvintele „și candidații pe circumscripțiile uninominale”;

se completează cu alineatul (2¹) cu următorul conținut:

„(2¹) Candidații pentru alegerile parlamentare pe circumscripții uninominale sunt înregistrați de către consiliile electorale de circumscripție.”:

se completează cu un nou alineat (4) cu următorul conținut:

„(4) Candidații pentru alegerile parlamentare pe circumscripții uninominale pot candida într-o singură circumscripție uninominală și nu pot candida simultan la alegerile în Parlament pe circumscripția națională.”

19. la articolul 86:

alineatul (1) după cuvintele „candidatului independent” se completează cu textul „și a candidatului pe circumscripția uninominală”;

alineatul (3) după cuvintele „Comisia Electorală Centrală” se completează cu textul „sau de către consiliul electoral de circumscripție uninominală”;

se completează articolul cu alineatul (3¹) după cum urmează:

„(3¹) Pentru a fi înregistrat de către consiliul electoral de circumscripție, candidatul pe circumscripție uninominală prezintă liste de subscripție care conțin semnăturile a cel puțin 500 și cel mult 1000 susținători cu drept de vot.”

la alineatul (4) cuvintele „prevăzut la alin. (2), candidatul independent” se înlocuiește cu textul „prevăzut la alin. (2) pentru candidații independenți pe circumscripția națională și la alin. (3¹) pentru candidații pe circumscripția uninominală, candidatul”;

alineatul (5) după sintagma „un candidat independent” se completează cu textul „sau un candidat pe o circumscripție uninominală”, iar după sintagma „Comisia Electorală Centrală” se completează cu textul „sau consiliul electoral de circumscripție uninominală”;

se completează articolul cu alineatul (6) după cum urmează:

„(6) Semnăturile pentru susținerea candidatului independent se colectează în toată circumscripția națională, iar pentru candidatul pe circumscripție uninominală pot fi colectate doar pe teritoriul circumscripției în care candidatul a fost înregistrat.”

20. Se completează Codul cu articolul 86¹ după cum urmează:

„Articolul 86¹. Grupurile de inițiativă pentru susținerea candidaților la funcția de deputat în Parlament pe o circumscripție uninominală

(1) În cazul în care inițiativa de a susține un candidat la funcția de deputat în Parlament vine de la cetățeni, se constituie un grup de inițiativă pentru susținerea candidatului. Grupul de inițiativă se constituie în urma unei ședințe, la care se susține

candidatul la funcția de deputat, se alege conducătorul grupului și se aprobă lista membrilor grupului de inițiativă, cu indicarea datelor personale ale acestora. Grupul de inițiativă poate susține doar un singur candidat la funcția de deputat. Membrii unui grup de inițiativă nu pot fi în același timp membri ai altui grup de inițiativă.

(2) Lista membrilor grupului de inițiativă, în care este indicat conducătorul acestui grup, se depune la consiliul electoral, cel târziu cu 50 de zile înainte de ziua alegerilor, de către persoana propusă drept candidat la funcția de deputat în Parlament. În listă se indică numele și prenumele, anul nașterii și domiciliul membrilor grupului de inițiativă.

(3) Dacă condițiile stabilite în alineatele (1) și (2) sunt îndeplinite, organul electoral înregistrează grupul de inițiativă și eliberează membrilor acestui grup legitimații în decursul a 3 zile de la data depunerii listei membrilor.”

21. La articolul 88:

denumirea articolului, după cuvântul „independent” se completează cu textul „sau candidatului pe circumscripție uninominală”;

alineatul (1) după sintagma „Candidatul independent” se completează cu textul „sau candidatul pe circumscripție uninominală”, iar după sintagma „Comisia Electorală Centrală” se completează cu textul „sau, după caz, la consiliul electoral de circumscripție”;

alineatul (2) după sintagma „Comisia Electorală Centrală” se completează cu textul „iar a candidatului pe circumscripție uninominală de către consiliul electoral de circumscripție”;

articolul se completează cu un nou alineat (3) cu următorul conținut:

„(3) În caz dacă singurul candidat înregistrat într-o circumscripție uninominală este rechemat sau dacă nu participă la alegeri din alte motive, alegerile parțiale sunt organizate în condițiile prezentului Cod.”

22. Articolul 92 se completează cu alineatul (3¹) cu următorul conținut:

„(3¹) Alegătorul votează la secția de votare din cadrul circumscripției uninominale, pe teritoriul căreia își are reședința. Alegătorii care nu au reședință valabilă în această circumscripție uninominală nu participă la alegerile deputatului pe circumscripție uninominală.”

23. La articolul 95:

denumirea articolului se completează în final cu sintagma „în circumscripția națională”;

alineatul (1) după sintagma „de concurenții electorali” se completează cu sintagma „în circumscripția națională.”

24. Se completează Codul cu articolul 95¹ după cum urmează:

„Articolul 95¹. Alegerile pentru funcția de deputat în Parlament pe circumscripție uninominală

(1) Candidatul la funcția de deputat în Parlament pe circumscripție uninominală se consideră ales dacă numărul de voturi valabil exprimate obținute de el constituie peste 50% din voturile valabil exprimate în ansamblu pe circumscripție.

(2) În cazul în care niciunul dintre candidații la funcția de deputat în Parlament pe circumscripție uninominală nu a întrunit mai mult de jumătate din voturile alegătorilor care au participat la alegeri, se organizează al doilea tur de scrutin pentru primii doi candidați stabiliți în ordinea descreșterii numărului de voturi obținute în primul tur.

(3) Dacă mai mulți candidați au acumulat un număr egal de voturi pentru accesarea în turul doi, consiliul electoral de circumscripție efectuează tragerea la sorți, consemnând faptul respectiv într-un proces-verbal. Candidaților li se oferă posibilitatea de a hotărî de comun acord care dintre ei va candida în al doilea tur sau de a participa la tragerea la sorți.

(4) Dacă cei doi candidați care participă la al doilea tur de scrutin au întrunit același număr de voturi în primul tur, ordinea includerii numelor lor în buletinele de vot va fi stabilită prin tragere la sorți.

(5) Al doilea tur de scrutin are loc la 2 săptămâni de la data primului tur de scrutin în condițiile prezentului cod. Informația despre efectuarea celui de-al doilea tur de scrutin se aduce la cunoștință publică de către consiliul electoral de circumscripție de comun acord cu Comisia Electorală Centrală în termen de 24 de ore de la data la care a fost stabilit. Data celui de-al doilea tur de scrutin se stabilește de către Comisia Electorală Centrală.

(6) Este declarat ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi în al doilea tur de scrutin. Voturile date pentru un candidat se consideră ca fiind voturi exprimate împotriva celui alt candidat.

(7) În cazul în care ambii candidați au obținut același număr de voturi, se consideră ales candidatul care a întrunit mai multe voturi în primul tur de scrutin. În cazul în care ambii candidați au acumulat același număr de voturi și în primul tur, consiliul electoral de circumscripție efectuează tragerea la sorți, consemnând faptul respectiv într-un proces-verbal.

(8) În cazul în care unul dintre candidați se retrage, cel care rămâne se consideră ales dacă a întrunit cel puțin jumătate din voturile alegătorilor care au participat la alegeri.

25. La articolul 96:

denumirea articolului se completează în final cu textul „obținute în circumscripția națională.”

alineatul (1) după sintagma „concurrentilor electorali” se completează cu textul „la alegerile pe circumscripția națională”;

alineatul (2) după sintagma „concurrentilor electorali” se completează cu textul „la alegerile pe circumscripția națională.”

26. Se completează Codul cu articolul 96¹ după cum urmează:

„Articolul 96¹. Atribuirea mandatelor obținute într-o circumscripție uninominală

(1) După primirea proceselor-verbale și raporturilor birourilor electorale ale secțiilor de votare în care sunt indicate rezultatele numărării voturilor din secțiile de votare dintr-o circumscripție uninominală, consiliul electoral de circumscripție stabilește numărul de voturi valabil exprimate pentru fiecare candidat, în vederea determinării celui ales.

(2) Comisia Electorală Centrală distribuie mandatele candidaților aleși în circumscripțiile uninominale.”

27. Articolul 99 după cuvântul „alegerile” se completează cu textul „în circumscripția națională, iar consiliul electoral de circumscripție – alegerile într-o circumscripție uninominală.”

28. Articolul 100 după cuvântul „alegerile” se completează cu textul „în circumscripțiile electorale respective, în circumscripția națională sau circumscripțiile uninominale.”

29. Se completează Codul cu articolul 100¹ după cum urmează:

„Articolul 100¹. Alegeri parțiale

(1) În cazul în care, în urma alegerilor parlamentare, nu a fost ales un deputat pe circumscripție uninominală, Comisia Electorală Centrală va fixa, în termen de 2 săptămâni, alegeri parțiale în această circumscripție, pentru ocuparea mandatului vacant.

(2) Mandatul deputatului ales este valabil până la expirarea mandatului Parlamentului.”

30. Articolul 101 alineatul (1) după sintagma „în termen de 2 săptămâni,” se completează cu textul „în circumscripțiile electorale respective.”.

31. La articolul 102:

alineatul (1) după cuvântul „nule” se completează cu textul „sau a intervenit vacanța mandatului de deputat”;

articolul se completează cu alineatul (4) cu următorul conținut:

„(4) Dacă vacanța funcției de deputat pe circumscripție uninominală a apărut în ultimele 6 luni înainte de expirarea mandatului Parlamentului, alegeri noi nu se organizează.”

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul de Lege „ Pentru modificarea și completarea Codul Electoral № 1381-XIII от 21.11.1997”

(re-publicare: Monitorul Oficial RM N451-463 / 768 din 29 decembrie 2017).

1. Justificare:

1.1. Inițiativa legislativă pentru adoptarea de către Parlamentul al Republicii Moldova proiectului de Lege „Pentru modificarea și completarea Codul electoral al Republicii Moldova nr. 1381/1997” se datorează necesității de a armoniza legislația națională cu standardele europene în domeniul dreptului electoral, de a îmbunătăți mecanismele de protecție a drepturilor minorităților naționale și de a asigura autonomia găgăuză de reprezentare politică garantată la nivel național - în Parlament.

Modificările propuse în Codul Electoral al Republicii Moldova sunt conforme cu cerințele Constituției Republicii Moldova, Legii Republicii Moldova „Cu privire la statutul juridic special al Găgăuziei (Găgăuzi Yeri)”, Codului Găgăuziei (Găgăuzi Yeri), recomandărilor OSCE / (БДИПЧ și BKHМ), Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția), Congresul autorităților locale și regionale al Consiliului European, precum și practica stabilită în statele democratice europene de a garanta o reprezentare politică minimă a minorităților naționale la nivel național. Sistemul electoral proporțional în vigoare în prezent în Republica Moldova, care se bazează pe o singură circumscripție electorală la nivel național; nu garantează absolut reprezentarea politică a autonomiei în cel mai înalt organ legislativ al țării. Acest sistem lasă reprezentarea poporului găgăuz în Parlament exclusiv la discreția partidelor politice, care includ reprezentanți ai Găgăuziei în listele lor de candidați în funcția de deputat bazate exclusiv pe interesele partidului. Cu un astfel de sistem, este destul de evident că deputații, originari ai UTA Găgăuzia, aleși pe listele de partid închise, urmând disciplina partidului, în activitățile lor Parlamentare nu pot trata pe deplin problemele de interes pentru Găgăuzia și prin urmare, îl reprezintă pe deplin în corpul legislativ al țării.

Între timp, experiența țărilor europene democratice în care funcționează formațiuni autonome (Finlanda - Insulele Aland, Danemarca - Insulele Feroe, Italia și alte țări) arată că un sistem electoral care permite minorităților naționale cu trai compact să aibă în cel mai înalt corp legislativ al țării un minim garantat reprezentarea politică este una dintre cele mai importante și necesare condiții pentru asigurarea participării popoarelor netitulare la viața de stat a țării. Pe de o parte, servește ca factor care întărește sistemul politic al unui stat multinațional, cum ar fi Republica Moldova, și, pe de altă parte, oferă minorităților naționale condițiile necesare pentru protecția efectivă a intereselor lor.

Cota propusă de reprezentare politică garantată în numărul de 5 locuri de deputat al Parlamentului se bazează pe proporția populației și teritoriul ocupat al UTA Găgăuzia din Republica Moldova, care este de aproximativ 5 la sută, și se bazează, de asemenea, pe numărul de membri ai corpului parlamentar al țării, care este de 101 membri. În contextul celor de mai sus, autorii proiectului de lege, ținând seama de faptul că, în conformitate cu articolul 73 din Constituția Republicii Moldova, Adunarea Populară a Găgăuziei este un subiect competent să inițieze adoptarea actelor legislative în Parlamentul țării, propun spre examinare de către Parlamentul Republicii Moldova proiectul de Lege «Pentru modificarea și completarea Codul Electoral № 1381-XIII din 21.11.1997».

1.2. Scopul proiectului de lege: este de a asigura autonomia găgăuză a reprezentării politice garantate la nivel național - în Parlamentul țării, ca una dintre condițiile necesare pentru participarea poporului găgăuz la afacerile naționale, precum și alinierea legislației naționale a Republicii Moldova la standardele internaționale în domeniul dreptului electoral și la obligațiile internaționale de respectare a drepturilor umane.

1.3. Principalul obiectiv al proiectului de lege este crearea unui cadru juridic și de reglementare care să determine: numărul și procedura de formare a circumscripțiilor uninominale pe teritoriul UTA Găgăuzia pentru alegerile în Parlament; procedura de numire și condițiile de înregistrare a candidaților în circumscripțiile uninominale; procedura de organizare a alegerilor,

inclusiv nou și parțial, stabilirea rezultatelor alegerilor și distribuirea mandatelor deputaților în Parlament pe circumscripțiile uninominale create pe teritoriul UTA Găgăuzia.

1.4. Locul în sistemul legislației actuale.

Proiect de lege este în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, Legea „Cu privire la statutul juridic special al Găgăuziei (Găgăuz Yeri)”, recomandările Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția), recomandările OSCE / (БДИПЧ și ВКНМ) și Congresul autorităților locale și regionale ale Consiliului Europei, precum și practica internațională stabilită de a asigura reprezentarea politică garantată a minorităților naționale la nivel național.

2. Lista actelor normative care necesită anulare, completări sau modificări ca urmare a adoptării acestui proiect de lege.

Adoptarea acestui proiect de lege, odată cu dezvoltarea în continuare a instituției reprezentării politice garantate a UTA Găgăuzia în corpul legislativ al țării, poate duce la introducerea unor modificări la Legea „Cu privire la statutul de deputat al Parlamentului” nr. 39-XIII din 07.04.1994 (cu modificările ulterioare), Legea „Cu privire la actele normative,, Nr. 100 din 22.12.2017 și în Regulamentul Parlamentului adoptat prin Legea nr. 797-XIII din 02.04.1996 (cu modificările și completările ulterioare).

3. Justificare financiară și economică.

Punerea în aplicare a acestui proiect de lege nu va necesita cheltuieli bugetare suplimentare.

4. Autorii proiectului de lege:

Deputați Adunării Populare a Găgăuziei:

Leichu G.G. gleychu@mail.ru

Ivanchuk N.I. jemciujina@list.ru

Zlatov C.P. deputatokruga2@gmail.com